

XIX Olimpiada Znajomości Afryki

II etap

1 marca 2021 r.

Gratulacje!

Pierwszy etap przeszedłeś pomyślnie. Uzyskałeś tym samym możliwość rozwiązania testu już w II etapie Olimpiady Znajomości Afryki. Test zawiera 70 pytań, zróżnicowanych tematycznie. Do każdego pytania zaproponowano trzy odpowiedzi: **z których tylko jedna jest prawidłowa**. Udzielenie odpowiedzi na pytania polega na wyborze odpowiedzi, którą uznasz za właściwą i zakreśleniu odpowiednio literki a), b) lub c) **w arkuszu odpowiedzi**. Jeśli przez pomyłkę zakreślisz niewłaściwą literkę, otocz ją kółkiem, a właściwą odpowiedź zaznacz krzyżykiem. Zakreślenie więcej niż jednej literki traktowane będzie, jako odpowiedź błędna. Każda poprawna odpowiedź to jeden punkt dla Ciebie. Za test można uzyskać maksymalnie 70 punktów.

Na rozwiązanie całego testu przeznaczone jest 90 minut (1,5 godziny).

Czytaj uważnie zarówno pytania, jak i odpowiedzi! Nie trać punktów przez swą nieuwagę. W żadnym wypadku nie korzystaj z pomocy innych Olimpijczyków! Twój sąsiad nie jest wyrocznią, i tak naprawdę nie wiesz, jak jest przygotowany. Niesamodzielne rozwiązywanie testu (jak i jego próba) narażają Ciebie i drugiego Uczestnika na dyskwalifikację.

Pamiętaj, że udział w Olimpiadzie to nie klasówka – jest dobrowolny i wyraża chęć przygody, jaką jest spotkanie z Afryką!

KWESTIONARIUSZ OSOBOWY UCZESTNIKA OLIMPIADY

Imię i nazwisko	
Szkoła, klasa	
Miejscowość, mail i telefon	

ARKUSZ ODPOWIEDZI

1. [A] [B] [C]	19. [A] [B] [C]	37. [A] [B] [C]	55. [A] [B] [C]
2. [A] [B] [C]	20. [A] [B] [C]	38. [A] [B] [C]	56. [A] [B] [C]
3. [A] [B] [C]	21. [A] [B] [C]	39. [A] [B] [C]	57. [A] [B] [C]
4. [A] [B] [C]	22. [A] [B] [C]	40. [A] [B] [C]	58. [A] [B] [C]
5. [A] [B] [C]	23. [A] [B] [C]	41. [A] [B] [C]	59. [A] [B] [C]
6. [A] [B] [C]	24. [A] [B] [C]	42. [A] [B] [C]	60. [A] [B] [C]
7. [A] [B] [C]	25. [A] [B] [C]	43. [A] [B] [C]	61. [A] [B] [C]
8. [A] [B] [C]	26. [A] [B] [C]	44. [A] [B] [C]	62. [A] [B] [C]
9. [A] [B] [C]	27. [A] [B] [C]	45. [A] [B] [C]	63. [A] [B] [C]
10. [A] [B] [C]	28. [A] [B] [C]	46. [A] [B] [C]	64. [A] [B] [C]
11. [A] [B] [C]	29. [A] [B] [C]	47. [A] [B] [C]	65. [A] [B] [C]
12. [A] [B] [C]	30. [A] [B] [C]	48. [A] [B] [C]	66. [A] [B] [C]
13. [A] [B] [C]	31. [A] [B] [C]	49. [A] [B] [C]	67. [A] [B] [C]
14. [A] [B] [C]	32. [A] [B] [C]	50. [A] [B] [C]	68. [A] [B] [C]
15. [A] [B] [C]	33. [A] [B] [C]	51. [A] [B] [C]	69. [A] [B] [C]
16. [A] [B] [C]	34. [A] [B] [C]	52. [A] [B] [C]	70. [A] [B] [C]
17. [A] [B] [C]	35. [A] [B] [C]	53. [A] [B] [C]	
18. [A] [B] [C]	36. [A] [B] [C]	54. [A] [B] [C]	

1. Cheikh Hamidou Kane (ur. 1928) jest: a) przywódcą duchowym muzułmanów malijskich; **b) znanym pisarzem senegalskim**; c) twórcą tzw. odnowy islamskiej w Afryce Zachodniej.
2. Dwie trzecie muzułmanów Czarnej Afryki żyje w krainie geograficznej nazywanej przez Arabów *Bilad as-Sudan* – „Kraj czarnych ludzi”. Jest to: **a) szeroki pas między pustynią Saharą a strefą leśną**; b) północny i południowy Sudan oraz Uganda; c) wschodnie wybrzeże Afryki.
3. Kinjikitile był: a) najwyższym kapłanem Jorubów w pierwszych latach niepodległości Nigerii; **b) przywódcą ruchu Maji-Maji**; c) królem Szylluków, który długo opierał się wojskom angielsko-egipskim.
4. Od czasów starożytnych patriarchowie Aleksandrii sami wyznaczyli metropolitę Etiopii, zwanego Abuna. Tradycja ta została przerwana w roku: a) 1881; b) 1930; **c) 1951**.
5. Ostatnim chrześcijańskim królem Konga, który zginął w 1661 r. w nierównej walce z Portugalczykami, był: **a) Antonio I**; b) Alfonso III; c) Nzinga Nkuwu.
6. Arabowie opanowali Afrykę Północną w: **a) VII w.**; b) na przełomie VIII/IX w.; c) w X w.
7. Alodia, jako ostatni bastion chrześcijańskiej Nubii ugięła się przed siłą muzułmanów w roku: a) 1051; b) 1317; **c) 1504**.
8. W starych królestwach ludów Mande i Fonów zakładaniu nowych osiedli czy budowie fundamentów pod pałace, a także wznoszeniu murów obronnych towarzyszyły ofiary z: a) węży; **b) ludzi**; c) rogatego bydła.
9. Ogunowi i bóstwu Gu, czczonym odpowiednio przez Jorubów i Fonów, składano w ofierze: a) bydło; b) ptactwo; **c) psy**.
10. Ibowie składają ofiary także duchom nieczystym, zwanym *akalogeli*. Duchy te: **a) są pochodzenia ludzkiego**; b) zostały stworzone przez Istotę Najwyższą; c) samoistnie rozmnożyły się w buszu z innych duchów.
11. Najważniejsze święto u Dogonów, zwane Sigi, upamiętnia powstanie Imina Na, czyli „Wielkiej Maski”, symbolizującej przodka Djongo Seru. Odprawiane jest: a) co roku; b) w cyklu trzyletnim; **c) co sześćdziesiąt lat**.
12. U Kapsiki z gór Mandara w Nigerii i w Kamerunie kowale: a) wywodzą się spośród niewolników; b) pełnią funkcje kapłanów poszczególnych masywów górskich; **c) odgrywają ważną rolę w obrzędach pogrzebowych**.
13. U Diola z Senegalu kowal był: **a) kapłanem bóstwa karzącego ludzi trądem bądź też leczącego z tej choroby**; b) związany z dworem władcy; c) sędzią w sporach małżeńskich.
14. Według Stanisława Piłaszewicza tradycyjne afrykańskie świątynie: a) są budowane tylko na grobach wielkich przywódców plemiennych; b) służą gromadzeniu się w nich ludzi; **c) służą głównie przechowywaniu w nich przedmiotów kultowych**.
15. Likantropia to: **a) wiara w zdolność przekształcania się niektórych ludzi w zwierzęta**; b) proces szkolenia znachorów u Szylluków; c) zawężenie horyzontu świata do własnej grupy etnicznej.
16. Dla Szylluków z Sudanu założycielem plemienia, pierwszym władcą, herosem kultury i centrum kultu religijnego jest: **a) Nyikang (Njakang)**; b) Neala; c) Płowy Lis.
17. Niektórzy władcy afrykańscy nie mogą być widziani w ich życiu codziennym, nosząc welony i jadając na osobności, np. u: a) ludów Khojsan; **b) Szylluków, Bagandów i Szonów**; c) Kirdi.
18. Zaklinacze deszczu ludu Udhuk odprawiają złożony rytuał: **a) używając „kamieni deszczowych”**; b) wypijając na oczach zgromadzonych tykwę pełną wody; c) pijąc do czasu pierwszego deszczu mleko zmieszane z wodą.
19. U Fonów i Joruba spotkać można rodzaj „klasztorów” dla medium, które pobiera w nich naukę. Klasztory te przeznaczone są: a) tylko dla chłopców; b) tylko dla dziewcząt; **c) dla chłopców i dziewcząt**.
20. Według Johna Mbitiego działalność znachorów: a) należy do przeszłości; b) dotyczy głównie środowisk wiejskich; **c) rozwija się także w dużych miastach i środowiskach uniwersyteckich**.
21. Świetne studium Edwarda E. Evansa-Pricharda z 1937 r. omawia czary, wyrocznie i magię u: **a) Azande**; b) Nuerów; c) Allur.
22. *Znachorzy* to specjaliści religijni, którzy: **a) leczą przy pomocy ziół i technik magicznych**; b) „leczą urokiem” (*witch-doctor*); c) korzystają z medycyny tradycyjnej, jednocześnie uciekają się do konwencjonalnej medycyny europejskiej.

23. Boga Eszu u Jorubów symbolizują: **a) rzeźby ludzkiego kształtu**; b) pagórki z wetkniętymi w nie kaktusami; c) zamknięte tykwy wypełnione wodą.
24. Według Johna Mbitiego każdy lud afrykański: **a) ma niezliczoną ilość duchów**; b) w świecie duchów czci tylko duchy przodków; c) duchy przodków i wszystkie duchy złośliwe wywodzą swe pochodzenie od zmarłych ludzi.
25. Według Johna Mbitiego „plebem” wśród istot duchowych są: a) duchy przodków; b) bóstwa; **c) duchy różnego pochodzenia.**
26. Według Johna Mbitiego ludzie wyznaczają duchom różne okolice na miejsce zamieszkania. U Baluhja, Banjarwanda i Ibo panuje przekonanie, że duchy mieszkają: **a) pod ziemią**; b) w rzekach i jeziorach; c) w chmurach.
27. Według Johna Mbitiego Bambuti uważają, że duchy: a) przebywają głęboko pod wodą; **b) służą Bogu, jako „strażnicy zwierzyny”**; c) służą Złemu Księżciu Lasu.
28. U Baganda *mayembe* – przedmiot używany przez wróżbitów i znachorów w praktykach magicznych – to: a) roślina halucynogenna; **b) rogi bawołów i kozłów**; c) kamienne ołtarze.
29. *Czuku* – Bóg ludu Ibo – stworzył całą plejadę duchów o nazwie *olosi*. Najpotężniejszym z *olosi* jest *Ani*, utożsamiany jest on z: a) wodą; **b) ziemią**; c) piorunami i burzami.
30. Według Stanisława Piłaszewicza kultury ekstatyczne Czarnej Afryki funkcjonują w większości przypadków: a) w centrum życia religijnego; b) w religiach ludów pasterskich; **c) na marginesie życia religijnego poszczególnych ludów.**
31. Według Johna Mbitiego Afrykanie na ogół uważają, że bóstwa zostały: **a) stworzone przez Boga w ontologicznej kategorii duchów**; b) są one wyraźnie uzurpatorami części władzy Istoty Najwyższej; c) są przejawem dominującego w tradycyjnych religiach afrykańskich politeizmu.
32. Najlichnieszy panteon bóstw, czczonych przez jeden lud afrykański, mają Jorubowie z Nigerii. Jest ich – według niektórych badaczy: **a) 1700**; b) 3200; c) 5000.
33. Na czele panteonu Jorubów stoi: **a) Olorun (Olodumare)**; b) Obatala; c) Orunmila.
34. Bóstwo Oduduwa z panteonu Jorubów, uważane niekiedy za żonę Obatala, jest boginią: a) zbiorników wodnych; b) lasów i sawanny krzewiastej; **c) urodzaju, płodności i miłości.**
35. Szango z panteonu Jorubów – potomek Jemandży – jest bogiem: **a) piorunów i błyskawic**; b) wegetacji i dobrych zbiorów; c) myśliwych.
36. Ogun z panteonu Jorubów jest dzisiaj bogiem: **a) kierowców ciężarówek i cyklistów**; b) urodzajów; c) dziewcząt wychodzących za mąż.
37. Olokun z panteonu Jorubów jest czczony głównie przez: a) myśliwych; b) rolników; **c) rybaków.**
38. Eszu (Elegba, Elegbar) z panteonu Jorubów jest: **a) pośrednikiem między ludźmi a Bogiem i innymi bóstwami**; b) bogiem pojednania i pokoju; c) panującym nad światem sawanny.
39. Osobliwym bóstwem Jorubów jest Ibedzi, patron: a) podróżnych; **b) bliźniaków**; c) poszukujących szczęścia.
40. Podobny do Jorubów panteon bóstw mają: a) Ibo z Nigerii; **b) Fonowie z królestwa Dahomeju (obecnie Benin i Togo)**; c) Bornu znad jeziora Czad.
41. Bóstwa wodun (wodzu, wodu) Fonów z Togo i Beninu: **a) dały początek kultom Macumba i Candomble w Nowym Świecie**; b) rozpowszechniły się na terenie południowego Mali; c) są dzisiaj uważane za ostoję narodową przez prezydentów Togo i Beninu.
42. U ludu Dinka z Sudanu występuje bóstwo Abuk jest ono odpowiedzialne za: a) dobrobyt stad bydła; **b) zajęcia kobiece**; c) inicjację chłopców.
43. Bliscy krewni Dinka, lecz zarazem też ich odwieczni wrogowie, Nuerowie, sami siebie nazywają: **a) Nath**; b) „dziećmi Słońca”; c) Kadok.
44. Pierwszymi misjonarzami – od XVII w. – na ziemiach ludności Khokhoi (Hotentotów) byli: a) portugalscy dominikanie; b) francuscy duchacze; **c) protestanci.**
45. Kimpa Vita pochodząca z arystokracji ludu Bakongo, żyjąca na przełomie XVII/XVIII w.: a) była pierwszą królową Bakongo; **b) występowała, jako ucieleśnienie św. Antoniego**; c) stworzyła alfabet dla języka ki-kongo.
46. Ruch Maji-Maji rozwijał się od lipca 1905 do sierpnia 1907 roku a) na terenie obecnej Ugandy; **b) na południu obecnej Tanzanii**; c) na terenie obecnego Zimbabwe.

47. Około 1560 r. Portugalczycy ochrzcili władcę królestwa Monomotapy leżącego: a) na wybrzeżu dzisiejszego Mozambiku; **b) nad górnym biegiem Zambezi**; c) na przybrzeżnych wyspach.
48. Touba (Tuba) – to miasto w Senegalu słynące z: a) produkcji orzeszków ziemnych; b) rodzimego kultu przodków; **c) grobowca Amadou Bamba – kaznodziei monarszego Wolofów**.
49. Dżolof, pierwsze, wielkie państwo Wolofów, założone przez legendarnego Ndiadian Ndiaja (Ndżiaja), powstało w XIII w. Przetrwało do: a) XV w.; b) XVIII w.; **c) 1890 r.**
50. Amazonkami u Ewe nazywano kobiety: a) po rytualnej mastektomii; **b) gwardie wojowniczek**; c) kobiety praktykujące poliandrię.
51. Wyrażenie *opcja preferencyjna na rzecz ubogich* znalazło się po raz pierwszy w: a) dokumentach Soboru Watykańskiego II; **b) dokumentach Konferencji Episkopatu Ameryki Łacińskiej**; c) dokumentach Jana Pawła II.
52. Historyczne państwo Futa Toro położone było na terenie obecnego: **a) Senegalu**; b) Czadu; c) Sudanu.
53. I Specjalne Zgromadzenie Synodu Biskupów poświęcone Afryce zostało uroczyste zainaugurowane: a) 10 stycznia 1994 r.; **b) 10 kwietnia 1994 r.**; c) 10 czerwca 1994 r.
54. Jednym z świętych papieży pierwszych wieków, pochodzącym z Afryki był: **a) Wiktor I**; b) Jan I; c) Salama I.
55. Don Enrico został pierwszym biskupem rodem z Czarnej Afryki. Było to w wieku: **a) XVI**; b) XVII; c) XIX.
56. Kongregację Rozkrzewiania Wiary (*De Propaganda Fide*) powstała w roku: **a) 1622**; b) 1814; c) 1940.
57. Bł. Klementyna Anwarite, dziewica i męczennica, pochodziła z: a) Kamerunu; **b) Zairu (Konga)**; c) Tanzanii.
58. Bł. Wiktoria Rasoamanarivo pochodziła z: a) Nigerii; b) Senegalu; **c) Madagaskaru**.
59. Św. Józefina Bakhita pochodziła z: a) Nigerii; **b) Sudanu**; c) Ugandy.
60. Kapłani *fidei donum* to misjonarze wywodzący się z: a) Afryki; **b) z kleru diecezjalnego**; c) z posłania Kongregacji Ewangelizacji Narodów.
61. Według adhortacji apostolskiej *Ecclesia in Africa* najważniejszym zadaniem jest ewangelizacja: **a) rodziny**; b) środowisk intelektualnych; c) klasy politycznej.
62. Według adhortacji apostolskiej *Ecclesia in Africa* jedną z najgroźniejszych chorób siejących zniszczenie w Afryce jest: a) żółta febra; b) denga; **c) AIDS**.
63. W językach bantu *Muntu* oznacza: a) Istotę Najwyższą; **b) człowieka**; c) przywódcę starszyzny.
64. Tzw. języki wehikularne, są: a) odmianami języków europejskich (kreolskich); **b) używane w kontaktach międzyplemiennych, zwłaszcza w handlu**; c) narzucone przez administrację kolonialną.
65. Język *francais-tiraillou* (*france-tiraju*), zwany też niekiedy *petit-negre* rozpowszechniony został kiedyś przez żołnierzy w: **a) w Afryce Zachodniej i w Kamerunie**; b) na terenie dzisiejszej Demokratycznej Republiki Kongo; c) na Madagaskarze.
66. W 1969 r. papież Paweł VI odbył podróż apostolską do: a) Egiptu; **b) Ugandy**; c) Maroka.
67. Misjonarz protestancki Robert Moffat – teść słynnego lekarza i odkrywcy Dawida Livingstone'a – działał na terenie: **a) Botswany**; b) Mozambiku; c) Tanzanii.
68. Najwięcej tzw. „Kościołów afrochrześcijańskich” istnieje w: **a) Republice Południowej Afryki**; b) Sudanie Południowym; c) Mali.
69. W swojej słynnej książce *La philosophie bantoue* Placide Tempels uznał koncepcję siły życiowej za zasadniczą dla zrozumienia światopoglądu ludności Baluba z Demokratycznej Republiki Kongo. Był on: a) francuskim antropologiem; **b) misjonarzem katolickim**; c) belgijskim administratorem kolonialnym.
70. W przeszłości często sprowadzano rodzime religie afrykańskie do *ancestralatrii* tzn.: **a) kultu przodków**; b) kultu gwiazd; c) wiary w pośrednictwo sił przyrody.